

**Ministerstvo pro místní rozvoj
Národní orgán pro koordinaci**

**Stav implementace programů fondů EU a příprava
programového období 2021-2027**

Podklad pro jednání plenárního zasedání RHSD ČR

ÚNOR 2023

Úvod

Ministerstvo pro místní rozvoj - Národní orgán pro koordinaci (MMR-NOK) připravil materiál „Informace o implementaci fondů EU v ČR“ na datech k 31. lednu 2023. Vliv na procentuální hodnoty čerpání má vývoj kurzu CZK / EUR. Při oslabení CZK roste celková alokace v CZK, tím klesají hodnoty čerpání vyjádřené v procentech k celkové alokaci a naopak.

1. Stav čerpání programů období 2014–2020 k 31. lednu 2023

V rámci vyhlášených výzev byly do konce ledna 2023 **vydány právní akty o poskytnutí / převodu podpory** v celkové výši **718,0 mld. Kč, což činí 110,2 % celkové alokace programového období**. Nejvyšší podíl prostředků ve vydaných právních aktech vzhledem k celkové alokaci programu vykazuje OP Rybářství, dále pak OP Technická pomoc a OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost.

Příjemcům bylo **proplaceno 565,3 mld. Kč, tj. 86,8 % celkové alokace**. Nejvíce prostředků vzhledem k celkové alokaci programu bylo proplaceno v případě OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, dále pak v OP Technická pomoc a v OP Zaměstnanost.

Objem vyúčtovaných prostředků v žádostech o platbu ke konci ledna 2023 činil **542,2 mld. Kč, tj. 83,2 % celkové alokace**. Největšího objemu vyúčtovaných finančních prostředků vzhledem k celkové alokaci programu dosáhl OP Technická pomoc, dále OP Výzkum, vývoj a vzdělávání a OP Zaměstnanost.

K 31. lednu 2023 byly **do EK odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 527,4 mld. Kč, tj. 79,5 % celkové alokace** (uvedená hodnota zohledňuje finanční opravy provedené v rámci uzavírání účtů). Nejvíce finančních prostředků vzhledem k celkové alokaci programu bylo v tomto finančním stavu vykázáno v případě OP Praha - pól růstu ČR, OP Technická pomoc a v OP Zaměstnanost.

Tabulka č. 1 – Kumulativní čerpání programového období 2014–2020 od počátku období k 31. lednu 2023 (Příspěvek Unie)

Program (ŘO)	Fond	Finanční prostředky v právních aktech o poskytnutí / převodu podpory			Finanční prostředky v proplacených žádostech o platbu		Finanční prostředky vyúčtované v žádostech o platbu	
		Počet*	mld. Kč	% celkové alokace	mld. Kč	% celkové alokace	mld. Kč	% celkové alokace
OP PIK (MPO)	EFRR	13 515	115,1	117,6 %	79,2	80,9 %	75,5	77,1 %
OP VVV (MŠMT)	EFRR+ESF	21 117	79,8	112,8 %	75,4	106,6 %	65,7	92,8 %
OP Z (MPSV)	ESF (+YEI)	9 434	68,7	112,6 %	57,9	94,8 %	56,1	91,9 %
OP D (MD)	EFRR+FS	317	135,7	116,3 %	106,9	91,6 %	102,1	87,6 %
OP ŽP (MŽP)	EFRR+FS	9 684	68,1	96,2 %	57,5	81,2 %	56,9	80,5 %
IROP (MMR)	EFRR	12 705	164,3	110,0 %	109,6	73,4 %	109,7	73,5 %
OP PPR (HMP)	EFRR+ESF	1 605	5,7	111,5 %	4,8	93,7 %	4,2	82,3 %
OP TP (MMR)	FS	264	6,7	123,9 %	5,3	97,6 %	5,3	97,6 %
PRV (MZe)	EZFRV	371 119	72,9	98,8 %	68,1	92,3 %	66,0	89,5 %
OP R (MZe)	ENRF	1 232	1,0	128,0 %	0,7	86,8 %	0,7	86,8 %
Celkem	EFRR	29 660	367,4	112,8 %	264,1	81,1 %	252,6	77,5 %
	FS	7 832	171,1	108,8 %	140,0	89,0 %	137,3	87,3 %
	ESF (+YEI)	31 149	105,6	112,3 %	92,4	98,3 %	85,7	91,1 %
	EZFRV	371 119	72,9	98,8 %	68,1	92,3 %	66,0	89,5 %
	ENRF	1 232	1,0	128,0 %	0,7	86,8 %	0,7	86,8 %
Celkem		440 992	718,0	110,2 %	565,3	86,8 %	542,2	83,2 %

Zdroj: MS2014+, řídicí orgány PRV a OP R, stav ke dni 31. ledna 2023

Poznámka:

* V celkovém počtu projektů s právním aktem o poskytnutí / převodu podpory jsou zahrnuta rovněž plošná opatření (včetně závazků z minulých let) realizovaná v rámci PRV.

¹ Vyúčtované finanční prostředky mohou dosáhnout vyšší hodnoty než finanční prostředky proplacené v případě programů, u nichž se uplatňuje financování ex-post, neboť u tohoto typu financování jsou finanční prostředky propláceny až s určitým časovým posunem po jejich vyúčtování.

² V případě finančních nástrojů vyúčtované finanční prostředky zahrnují prostředky poskytnuté konečným příjemcům (nikoli vklad do finančního nástroje).

Tabulka č. 2 – Kumulativní čerpání programového období 2014–2020 od počátku období k 31. lednu 2023 (Příspěvek Unie)

Program (ŘO)	Fond	Celková alokace	Souhrnné žádosti od řídicích orgánů (schválené) ^{1,2}		Žádosti o průběžnou platbu do EK zohledňující uzavírání účtů ^{2,3}	
		CZK (podíl EU)	CZK (podíl EU)	%	CZK (podíl EU)	%
OP PIK (MPO)	EFRR	97 924 107 616,83	76 564 709 041,62	77,1 %	73 434 830 737,34	74,1 %
OP VVV (MŠMT)	EFRR+ESF	70 734 782 228,40	64 807 859 561,62	91,1 %	61 267 574 560,62	86,0 %
OP Z (MPSV)	ESF (+YEI)	61 012 133 988,77	55 786 858 676,37	90,9 %	53 809 415 201,17	87,8 %
OP D (MD)	EFRR+FS	116 647 321 670,73	98 705 748 044,52	83,7 %	93 442 090 357,25	79,3 %
OP ŽP (MŽP)	EFRR+FS	70 773 218 877,24	55 981 274 148,16	78,1 %	61 046 782 353,42	85,3 %
IROP (MMR)	EFRR	149 344 479 167,98	109 106 798 485,36	71,9 %	107 885 306 862,46	70,7 %
OP PPR (HMP)	EFRR+ESF	5 122 694 919,73	4 273 045 345,58	82,6 %	4 879 441 862,15	94,6 %
OP TP (MMR)	FS	5 412 339 614,52	5 242 887 230,71	96,7 %	5 048 636 226,47	93,2 %
PRV (Mze)	EZFRV	73 817 476 776,35	66 044 051 471,90	83,5 %	66 044 051 471,90	83,5 %
OP R (MZe)	ENRF	752 533 990,87	604 995 145,00	76,2 %	579 353 997,89	72,8 %
Celkem	EFRR	325 728 777 259,09	252 424 384 633,95	76,4 %	244 901 782 396,38	74,0 %
	FS	157 189 334 731,97	133 095 844 692,18	83,8 %	134 048 568 488,30	84,6 %
	ESF (+YEI)	94 052 966 093,14	84 948 951 207,81	89,8 %	81 863 727 276,20	86,5 %
	EZFRV	73 817 476 776,35	66 044 051 471,90	83,5 %	66 044 051 471,90	83,5 %
	ENRF	752 533 990,87	604 995 145,00	76,2 %	579 353 997,89	72,8 %
Celkem		651 541 088 851,42	537 118 227 150,84	80,9 %	527 437 483 630,67	79,5 %

Zdroj: MS2014+, MF-PCO, řídicí orgán PRV a OP R, stav ke dni 31. ledna 2023

Poznámka:

¹ V případě PRV se jedná o stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu.

² Procentuální vyjádření vychází z hodnot v EUR, které zůstávají neměnné v závislosti na kurzu, a tedy mají vyšší vypovídající hodnotu.

³ Stav Žádosti o platbu zohledňující uzavírání účtů představuje aktuální stav čerpání alokace, jelikož zahrnuje finanční opravy provedené v rámci uzavírání účtů. Zavedeno od 1. července 2018.

Tabulka č. 3 – Výše výdajů nutných k dočerpání programů Dohody o partnerství (2014–2020) k 31. lednu 2023

Program (ŘO)	Celková alokace	Odeslané žádosti o platbu (očištěné o korekce z účtů)		Zbývá vyčerpat do konce způsobilosti	
	EUR (podíl EU)	EUR (podíl EU)	%	EUR (podíl EU)	mil. CZK (podíl EU)
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (MPO)	3 850 109 773	2 853 073 522	74,1 %	997 036 251	24 119,3
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání (MŠMT)	2 768 062 110	2 379 242 731	86,0 %	388 819 379	9 405,9
OP Zaměstnanost (MPSV)	2 386 158 492	2 095 919 850	87,8 %	290 238 642	7 021,2
OP Doprava (MD)	4 559 769 999	3 617 562 449	79,3 %	942 207 550	22 792,9
OP Životní prostředí (MŽP)	2 789 613 538	2 379 852 162	85,3 %	409 761 376	9 912,5
Integrovaný regionální OP (MMR)	5 911 210 274	4 181 056 975	70,7 %	1 730 153 299	41 854,1
OP Praha - pól růstu ČR (HMP)	201 590 104	190 622 742	94,6 %	10 967 362	265,3
OP Technická pomoc (MMR)	209 704 582	195 409 722	93,2 %	14 294 860	345,8
Program rozvoje venkova (MZe)	3 075 728 199	2 569 283 004	83,5 %	506 445 195	12 251,4
OP Rybářství (MZe)	31 108 015	22 647 981	72,8 %	8 460 034	204,7
Celkem	25 783 055 086	20 484 671 138	79,5 %	5 298 383 948	128 173,2

Zdroj: MF-PCO, stav ke dni 31. ledna 2023, pro přepočítání použít měnový kurz (leden 2023): 1 EUR = 24,191 CZK

2. Programové období 2021–2027

V rámci vyhlášených výzev v **programovém období 2021–2027** byly do konce ledna 2023 **zaregistrovány žádosti o podporu v celkové výši 147,3 mld. Kč, což činí 28,9 % celkové alokace**. Nejvyšší podíl prostředků v zaregistrovaných žádostech o podporu vzhledem k celkové alokaci programu vykazuje OP Jan Amos Komenský, dále pak OP Životní prostředí 2021–2027 a OP Zaměstnanost plus.

K 31. lednu 2023 byly vydány právní akty o poskytnutí / převodu podpory v celkové výši 15,1 mld. Kč, což činí 3,0 % celkové alokace programového období. Nejvyšší podíl prostředků ve vydaných právních aktech vzhledem k celkové alokaci programu vykazuje OP Zaměstnanost plus, dále pak OP Životní prostředí 2021–2027 a OP Jan Amos Komenský.

Příjemcům bylo **proplaceno 5,2 mld. Kč, tj. 1,0 % celkové alokace**. Nejvíce prostředků vzhledem k celkové alokaci programu bylo proplaceno v případě OP Jan Amos Komenský, dále pak v OP Zaměstnanost plus a v OP Životní prostředí 2021–2027.

K 31. lednu 2023 nebyly zatím **EK odeslány žádné žádosti o průběžnou platbu**.

Tabulka č. 4 – Kumulativní čerpání programového období 2021–2027 od počátku období k 31. lednu 2023 (Příspěvek Unie)

Program (ŘO)	Fond	Finanční prostředky v zaregistrovaných žádostech o podporu			Finanční prostředky v právních aktech o poskytnutí / převodu podpory			Finanční prostředky v proplacených žádostech o platbu	
		Počet	mld. Kč	% celkové alokace	Počet	mld. Kč	% celkové alokace	mld. Kč	% celkové alokace
Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (MPO)	EFRR	976	15,7	20,7 %	0	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
Jan Amos Komenský (MŠMT)	EFRR/ESF+	4 898	38,7	62,7 %	3 028	3,6	5,8 %	3,1	4,9 %
Zaměstnanost plus (MPSV)	ESF+	1 356	16,1	45,7 %	89	4,9	13,9 %	1,2	3,5 %
Doprava (MD)	EFRR+FS	15	9,7	8,3 %	2	0,7	0,6 %	0,0	0,0 %
Životní prostředí (MŽP)	EFRR+FS	954	31,6	54,7 %	49	4,7	8,1 %	0,9	1,6 %
Integrovaný regionální program (MMR)	EFRR	1 638	32,8	28,2 %	51	1,0	0,8 %	0,0	0,0 %
Technická pomoc (MMR)	EFRR+FS	23	0,4	8,3 %	15	0,2	4,0 %	0,0	0,0 %
Rybářství (MZe)	ENRAF	103	0,1	9,0 %	0	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
Spravedlivá transformace (MŽP)	FST	3	2,2	5,5 %	0	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
Celkem	EFRR	3 381	87,2	34,8 %	61	1,2	0,5 %	0,007	0,003 %
	ESF+	6 144	25,7	43,7 %	3 111	8,4	14,3 %	4,3	7,3 %
	FS	971	41,3	25,7 %	62	5,5	3,4 %	0,9	0,6 %
	ENRAF	103	0,1	9,0 %	0	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
	FST	3	2,2	5,5 %	0	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
Celkem		9 966	147,3	28,9 %	3 234	15,1	3,0 %	5,2	1,0 %

Zdroj: MS2021+, stav ke dni 31. ledna 2023

Tabulka č. 5 – Plnění pravidla n+3 pro rok 2025 ke dni 31. ledna 2023 (v EUR)

Program (ŘO)	Alokace do roku 2022 (pravidlo n+3)	Předběžné platby (2021-2025)	Odeslané žádosti o platbu	Plnění limitu	Zbývá vyčerpat do roku 2025	
	EUR (podíl EU)	EUR (podíl EU)	EUR (podíl EU)	%	EUR (podíl EU)	mld. Kč (podíl EU)
Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (MPO)	535 704 730	109 762 545	0	20,5 %	425 942 185	10,3
Jan Amos Komenský (MŠMT)	382 082 135	89 270 725	0	23,4 %	292 811 410	7,1
Zaměstnanost plus (MPSV)	249 140 462	51 048 950	0	20,5 %	198 091 512	4,8
Doprava (MD)	882 818 515	169 891 846	0	19,2 %	712 926 669	17,2
Životní prostředí (MŽP)	408 312 270	83 656 836	0	20,5 %	324 655 434	7,9
Integrovaný regionální program (MMR)	820 432 821	168 101 338	0	20,5 %	652 331 483	15,8
Technická pomoc (MMR)	37 628 485	7 709 689	0	20,5 %	29 918 796	0,7
Rybářství (MZe)	5 819 789	750 131	0	12,9 %	5 069 658	0,1
Spravedlivá transformace (MŽP)	580 473 969	41 037 300	0	7,1 %	539 436 669	13,0
Celkem	3 902 413 176	721 229 360	0	X	3 181 183 816	77,0

Zdroj: MF-PO, stav ke dni 31. ledna 2023, pro přepočítání použit měnový kurz (leden 2023): 1 EUR = 24,191 CZK

3. Informace o průběhu CZ PRES v oblasti politiky soudržnosti

Česká republika (ČR) se ujala svého historicky druhého předsednictví (CZ PRES) v druhé polovině roku 2022, který lze bez nadsázky nazvat rokem válečným. Ačkoli původním záměrem bylo otevřít politickou diskuzi o budoucnosti jedné z největších evropských investičních politik zaměřených na regiony – politice soudržnosti (PS), bylo **nutné přizpůsobit část aktivit řešení dopadů války** pustošící část evropského kontinentu.

Za francouzského předsednictví (FR PRES) se začaly objevovat původně neplánované návrhy legislativních změn s cílem **upravit rámec pro čerpání prostředků programového období 2014–2020 tak, aby bylo možné urychleně řešit negativní dopady ruské agrese na Ukrajině**. Na konci FR PRES zveřejnila Evropská komise (EK) legislativní návrh, který měl částečně předznamenat aktivity CZ PRES, tzv. **nařízení FAST-CARE**. **Návrh EK byl výsledkem apelu 10 členských států (ČS), který ještě před zahájením CZ PRES iniciovala ČR**. Toto nařízení přineslo úpravy jak legislativního rámce 2014–2020 (především v podobě zjednodušení nástrojů při uzavírání programů a využití prostředků na řešení migrační krize), ale vůbec poprvé byl také měněn legislativní rámec 2021–2027. **Prioritou CZ PRES se tak stalo dojednání tohoto legislativního návrhu tak, aby vstoupil v platnost ještě za CZ PRES**. Tuto ambici se podařilo postupně naplnit, nejprve v Radě, kde se podařilo ČS přesvědčit, že je nutné postupovat rychle a požádat je, aby se vzdaly své možnosti předkládat pozměňovací návrhy k tomuto návrhu. Ačkoliv to zpočátku vypadalo, že Evropský parlament (EP) nebude ochoten vzdát se svého práva k předkládání pozměňovacích návrhů, po intenzivní komunikaci na všech úrovních bylo dosaženo dohody i v rámci EP. **Návrh nařízení FAST-CARE byl projednán ve velice krátké době a vstoupil v platnost v říjnu 2022. Cíle CZ PRES tak bylo plně dosaženo.**

Těsně před letními prázdninami zveřejnila EK **další legislativní návrh – ENI-CBC – upravující pravidla využití prostředků z rozpočtu EU u přeshraniční spolupráce**. Návrh tak reagoval na problémy ČS a programů financujících aktivity s třetími zeměmi – především pak na hranicích s Ukrajinou, Ruskem, Běloruskem, Moldávií a Gruzii. I zde si CZ PRES stanovila jako prioritu vstup tohoto nařízení v platnost během CZ PRES. I přestože ČS byly již unavené legislativní smrští, která se na ně snesla, a neustálým tlakem na projednání co nejrychleji a bez možnosti vyjádřit svůj názor v podobě pozměňovacích návrhů (což také indikovaly již během projednávání FAST-CARE), převážila solidarita a potřeba reagovat rychle. I EP se zavázal k rychlému projednání a v této konstelaci se podařilo, aby tento nečekaný **návrh vstoupil v platnost v listopadu 2022**. I zde **CZ PRES jednoznačně dosáhlo svého, až nečekaného cíle**.

I přes výše uvedené, původně neplánované aktivity, **CZ PRES neslevilo ze své zásadní priority**, kterou bylo **otevření diskuze o budoucnosti PS**. Za tímto účelem se podařilo uspořádat **několik významných jednání** od expertní po formální ministerskou úroveň. Za přispění expertů, zástupců různých evropských institucí (EK, EP, Evropský výbor regionů, Evropský účetní dvůr apod.) a ČS se podařilo připravit dobrý základ pro diskuzi k závěrům Rady, které se staly pomyslným počátkem diskuze k budoucnosti PS. Vysoká kvalita jak podkladových materiálů pro jednotlivá jednání, tak excelentně zvládnutá příprava jak po stránce organizační, tak především komunikační a koordinační, byly oceněny **přijetím závěrů Rady o politice soudržnosti** na jednání Rady pro obecné záležitosti (ve formátu koheze). Jejich kvalitu lze demonstrovat na výroku německého zástupce na jednání, který závěry nazval „roadmap“, **jež by měla EK použít při přípravě budoucího programového období**.

Nepřímo se do aktivit CZ PRES v oblasti PS promítl velmi **netradičně předložený legislativní návrh – tzv. SAVE-CARE**. Ten spočíval v možnosti **využít prostředků z období 2014–2020 na pomoc domácnostem ohroženým energetickou chudobou či na financování provozního kapitálu v případě malých a středních podniků**. Tento specifický návrh byl součástí návrhu nařízení REPowerEU. I přes jeho netradiční představení a zohlednění, především pak v pozici EP, bylo krátce před koncem roku dosaženo dohody s EP a celý návrh nařízení REPower EU, včetně této kohezní části, byl dojednán za CZ PRES (formace Finančních radů).

Závěrem lze říci, že ČR během svého CZ PRES prokázala, že je v oblasti PS konstruktivním partnerem, čestným vyjednávačem, který je schopen najít ve spleti protichůdných pozic a priorit různých institucí kompromis přijatelný pro všechny účastníky, aniž by někoho poškodil či zvýhodnil.